

Становище

от доц. д-р Стела Константинова Ангова, УНСС, катедра „Медии и обществени комуникации“

Относно материалите, представени за присъждане на ОНС „доктор“,
от Цветелина Алексеева Джамбазова,
докторант към катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“,
Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ „Св. Климент Охридски“
професионално направление 3.5. ОКИН Медии и комуникации – Медиен дискурс –
жанрови модели

Тема на дисертацията

ДВИЖЕНИЯТА “ME TOO” И “TIME’S UP” – ОПИТ ЗА ПРЕДЕФИНИРАНЕ НА СОЦИАЛНИТЕ РОЛИ В СЪВРЕМЕНОТО ОБЩЕСТВО (МЕДИЙНИ ПРЕЗЕНТАЦИИ В АНГЛОЕЗИЧНИ ИЗДАНИЯ 2017 – 2018 Г.)

Основание: Заповед РД 38-566/30.11.2020

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за становище дисертационен труд е с общ обем 317 страници включително с приложение и библиография. Съдържанието обхваща увод, три глави, заключение, приноси, списък с публикации, регистрационна карта и използвани източници – нормативни актове (14), научна литература (341).

Трудът анализира медийната презентация на социалните движения “Me too” и “Time’s up”, които изведоха на повърхността дълго прикрит обществен проблем със сексуалния тормоз. Това е първото фокусирано изследване у нас на контекста, в който двете движения са изведени в медиите. Дори в световен мащаб проучванията са насочени повече към психологическите реакции на засегнатите, предимствата и рисковете от споделянето в социалните медии или текстов анализ на публичния разговор по темата в Туитър например. Цветелина Джамбазова използва оригинална гледна точка към темата, като е избрала да анализира съдържанието в две британски

онлайн медии (BBC и The Guardian) с глобален ефект. Темата продължава да е актуална и чувствителна, защото използваните хаштагове продължават да насочват към проблем, който тепърва ще има своите правови и здравословни измерения в глобален мащаб. Така например авторът посочва, че „инициативите не успяват да отекнат в българското общество по същия начин, както го правят в много западни държави“ (с. 6) и отразяването в българските медии се ограничава до преразказ за замесените известни личности от света на киното и спорта в скандала. Това означава, че обществената дискусия у нас предстои и се очаква българските медии да вкарат темата в дневния си ред.

Уводът на труда съдържа всички необходими атрибути, чрез които авторът посочва какво и как ще изследва – ясно изведени обект и предмет на изследването, цел, задачи, хипотези, ограничения и методология. Целта „разкриването на състоянието на проблема сексуален тормоз и социални роли на половете чрез отразяването на движенията “Me Too” и “Time’s Up”, както и открояването на връзката между кампаниите и съществуващите опити за промяна на отношението към социалните роли на двата пола“ е намерена с помощта на пет задачи.

Авторът използва интердисциплинарен подход и засяга научни полета като психоанализа, психология, социология, международно публично право, медии. Като ключови изрази за целите на текста са въведени и изяснени социални роли, сексуален тормоз, съвременни социални движения, медийно отразяване.

Първа глава поставя теоретичната рамка за социалните роли в съвременното общество като стъпва върху постановки на Фройд и Лакан. Изяснено е разбирането за пол чрез описание на англоезичните термини “gender” и “sex”. Тук са проследени научните спорове от 70-те години на XX в. за двете понятия и дали това е езиков конструктор или вече се е превърнал в обществен конструктор. Този научен разговор докторантът насочва към необходимостта от промяна в нормите *jus cogens* (императивните норми) на международното публично право (с. 61).

Втора глава изяснява в дълбочина понятието сексуален тормоз и преминава към анализ на двете инициативи за социална справедливост. Авторът на труда посочва, че сексуалният тормоз като самостоятелен изследователски проблем е посочен през 80-те години на XX в. и първото голямо изследване за случващото се на работното място е

проведено от жена – Катрин МакКинън. Друг важен момент в тази глава е описанието на възникването и целите на движението “Me Too”, което реално съществува от 2006 г., но доби особена популярност през 2017 г. Направен е паралел и с движението “Time’s Up”, а анализът на две от ключовите лица на сексуалния тормоз – Харви Уайнстийн и Р. Кели, помага да се направят изводи какви информационни стойности търсят медиите, за да отразяват подобни случаи (например раса и публичност на жертвите).

Трета глава представя анализа на емпиричния материал, събран от сайтовете на двете британски издания BBC и The Guardian. Авторът коректно е посочил критериите за анализ и е показал регистрационната карта, а количествените данни са демонстрирани чрез таблици. Ценността на тази глава е по отношение на начина, по който се отразява темата от медиите – количествено, съдържателно, жанрово, информационно и т.н.

Трудът показва качествата на автора за научна и практическа работа – налице е добър академичен език, познаване и осмисляне на актуални и важни изследвания, логика на изложението, аналитичност, интерпретация, аргументативност и умения за дизайн на изследване.

2. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Работата на докторанта е постигнала заявените цели и оценявам високо получените важни за науката, практиката и обществото резултати.

Първо, дисертацията има оригинален характер и е посветена на актуално проблемно поле, чието развитие още не е приключило. Въпреки че са анализирани англоезични медии и отразяването на важен обществен проблем в чужда култура, авторът насочва научния разговор и към българската действителност, като изказва предположение, че темата предстои да навлезе по-сериозно в медийната среда, като посочва културни особености, които възпрепятстват към момента това да се случи.

Второ, в дисертационния труд са намерени пресечните точки между полета като психология, право и медии. На вторичен анализ са подложени дефиниции и тяхното приложение в нормативни документи. Предложен е критичен прочит на различни

научни тези и правни норми, което показва динамиката на тези връзки и нуждата от широко обсъждане за постигане на терминологично съгласие.

Трето, избраният начин за контент анализ предлага многопластов поглед към проблема. Той позволява да се засече честота на отразяване (интензитет и спад на интереса), жанрово разнообразие, герои и антигерои, тематичен фокус, езикови специфики и т.н. Контент анализът е направен задълбочено и научно прецизно и може да послужи като насока за българските медии при отразяването на подобни проблеми, още повече че предлага изводи за обществените нагласи и възприятията на аудиторията за подобни инициативи и медийната им презентация.

Четвърто, предложен е критичен поглед към дейността на двете движения, като освен неоспоримите ползи се дава гледна точка за предизвикателства и рискове, с които инициативите следва да се съобразят в бъдеще.

Пето, изяснено е така спорното у нас понятие джендър. Авторът го разглежда като езикова и социална конструкция и правилно отбелязва, че има различни нюанси, които не позволяват да бъде намерен коректен български превод.

3. Оценка на публикациите

Приложени са девет публикации по темата на дисертационния труд, от които едната е в международен сборник, и една е под печат. Научната продукция надвишава законовите изисквания и категорично отговаря на заложените стандарти за качество.

4. Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем 66 с. В него ясно е пресъздадено съдържанието на дисертационния труд. Изразявам съгласие с формулираните четири приноси. Давам висока оценка на автореферата.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Имам следния въпрос: какво е необходимо, за да започнат медиите в България да отразяват темата за сексуалния тормоз сериозно и да отпадне фокуса от сензационния елемент?

6. Заключение

Представеният за становище дисертационен труд поставя основите на научния разговор за медийната отговорност към темата за сексуалното насилие. Налице е интердисциплинарен подход при разгръщане на главите. Демонстрирано е умение за дефиниране на научен проблем и неговото изложение. Особен принос е извършеното количествено изследване, което ще послужи като отправна точка за следващи проучвания. Уверено давам положителна оценка за дисертационния труд и ще гласувам за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Цветелина Алексеева Джамбазова в професионално направление 3.5. ОКИН Медии и комуникации – Медиен дискурс – жанрови модели за труда ѝ на тема „ДВИЖЕНИЯТА “ME TOO” И “TIME’S UP” – ОПИТ ЗА ПРЕДЕФИНИРАНЕ НА СОЦИАЛНИТЕ РОЛИ В СЪВРЕМЕННОТО ОБЩЕСТВО (МЕДИЙНИ ПРЕЗЕНТАЦИИ В АНГЛОЕЗИЧНИ ИЗДАНИЯ 2017 – 2018 Г.).

01.02.2021

доц. д-р Ст. Ангова